

MOKSLINIO GYVENIMO KRONIKA

JUBILIATAI

Bronė TAUTAVIČIENĖ

Muziejininkė-archeologė Bronė Tautavičienė 2001 m. šventė savo 50-ąjį muziejinio darbo jubiliejų. Ar tai daug, ar mažai, kai protėvių gyvenimas skaičiuojamas tūkstantmečiais?

Bronė Burokaitė-Tautavičienė – aukštaitė, gimė 1926 m. balandžio 4 d. Didėjos kaime, Zarasų apskrityje. Nebuvo jai lemta džiaugtis motinos globa – anksti tapo našlaite. Mokėsi ir baigė Rokiškio Tumo Vaižganto gimnaziją, po to įstojo į Vilniaus universitetą, kur studijavo istoriją. Universitete sutiko Adolfą Tautavičių, su kuriuo toliau ėjo gyvenimo keliu per darbą ir darbą per gyvenimą. Likimas lėmė ne tik tolesnį bendrą gyvenimą, bet ir archeologės specialybę. Iš pradžių dar viliojo ir meno istorija. 1951 m. Bronė Tautavičienė baigė Vilniaus universitetą. Įgijusi istoriko-archeologo specialybę, pradėjo dirbti Vilniaus kraštotyros muziejuje, o 1958 m. šį muziejų panaikinus, buvo pakviesta vyresniąja bendradarbe į Mokslų akademijos Istorijos ir etnografijos muziejų – dabar Lietuvos nacionalinis muziejus. Nuo 1965 m. Bronė Tautavičienė – šio muziejaus Archeologijos skyriaus vedėja. Iki šių metų žiemos ji su kolegomis darniai darbavosi bendram proistorės labui

Sutvarkyta ir suinventorinta tūkstantčiai eksponatų, sukurta archeologinių radinių saugojimo sistema, sudarytos archeologinių eksponatų kartotekos. Ilgi me-

tai kasdienio, dažnai pašalaičiui nematomo, tačiau malonaus darbo. B. Tautavičienė dirbo tai, ką labiausiai reikėjo, ko kiti gal ir nenorėjo daryti. Nors visada labiau traukė metalų laikotarpio medžiaga, teko tvarkyti ir akmens amžiaus kolekcijas. Ne sykį su visais turtais teko kraustyti iš vienu patalpų į kitas: iš Antakalnio MA Istorijos instituto palėpės (dabar Lietuvių kalbos institutas) į dabartinės Nacionalinio muziejaus restauratorių patalpas – Pilininko namą, po to į Naujojo Arsenalo ekspozicinio pastato palėpes. Nešė, kilnojo pati, kvietėsi talkon Istorijos instituto archeologus. Laikui bėgant, saugylose atsirado rimta radinių saugojimo sistema, kartotekos. Ne sykį teko išgirsti atvykusių iš svetur archeologų, muziejininkų ir mokslininkų malonius atsiliepimus apie gerą archeologinės medžiagos sistemimą. Paklausus B. Tautavičienės, kaip viena ar kita mintis tvarkant eksponatus atėjusi į galvą, pasitaikydavo išgirsti atsakymą „iš tingėjimo“, mat nenorėjusi to paties darbo du kartus dirbti. O dirbo Bronė Tautavičienė labai greitai ir logiškai. Jokie netikslumai, klaidelės, eksponatų netvarka neprasprūdavo pro jos akis, nors dažnas kartais to tiesiog nepastebėdavo. Gal skvarbi akis išlavėjo dar studijų metais dirbant korektore Valstybinėje leidykloje. Muziejiniame darbe stebino nepaprastai gera profesinė atmintis ir bendra orientacija, o keblesnėje

situacijoje dažnai gelbėjo ištikimas ponios Bronės riteris ir archeologijos skyriaus draugas Adolfas Tautavičius. Ji niekad neatsisakydavo padėti, nepamiršdavo išsiaiškinti, o dažnai dar ir literatūros iš namų į muziejų atnešdavo. Tačiau nemėgo tokių, kurie patys nežino ko nori, arba norai buvo nepriimtini griežtai Bronės Tautavičienės logikai. Nemėgo žioplų. Pati nepasimesdavo jai skirtose gyvenimo situacijose. Buvo tiesi ir principinga.

Vienas sunkesnių, bet kartu ir maloniausių bei dėkingiausių darbų muziejininkui yra ekspozicijų ir parodų ruošimas. Pirmoji archeologijos ekspozicija Lietuvos nacionaliniame muziejuje, parengta vadovaujant B. Tautavičienei 1968 m., Naujajame Arsenale išliko nepasenusi 30 metų. Ekspozicijoje buvo nuosekliai atspindėta visa Lietuvos gyventojų istorija, jai buvo išleistas ekspozicijos vadovas. B. Tautavičienei dėkingi Šiaulių, Kretingos, Rokiškio, Biržų, Utenos muziejininkai, kuriems ji padėjo parengti archeologines ekspozicijas, neapsieita be jos konsultacijų Kauno, Ukmergės, Panevėžio muziejuose. 1991 m. Bronės Tautavičienės jubiliejaus proga, kartu pagerbiant ištikimą muziejaus talkininką archeologą Adolfą Tautavičių, LNM muziejininkai paruošė dovaną – parodą „Bronės ir Adolfo Tautavičių archeologiniai kasinėjimai 1950–1991 m.“. Už darbą muziejuje B. Tautavičienė buvo apdovanojama Kultūros žymūno ženkle, o 60-mečio proga – Kultūros ministerijos garbės raštu.

30 vasarų Bronė Tautavičienė praleido archeologinėse ekspedicijose. Pirmoji jos ekspedicija 1948 m. buvo dar studijų

metais Linksmučių kapinyno tyrinėjimuose, vadovaujant Reginai ir Pranui Kulikauskams. Dirbdama muziejuje, daugeliui archeologinių tyrinėjimų Bronė Tautavičienė vadovavo pati: Kriemalos (1961 m.), Šarkų (1972 m.), Pamiškių (1973 m.) kapinynuose, Judinio (1969 m.), Visaginos (1976 m.), Vyžių (1980, 1982, 1983 m.), Minčios (1985 m.) pilkapynuose. Penkiolikoje ekspedicijų dirbta kartu su Adolfu Tautavičiumi, vienuolikoje – su kitais archeologais.

Savo tyrinėjimų medžiagą ji skelbė tęstiniuose leidiniuose „Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje“ ir „Археологические открытия“, atskiras straipsnis buvo skirtas Šarkų kapinyno tyrinėjimų medžiagai „Lietuvos archeologijoje“. Pats išsamiausias B. Tautavičienės darbas – III–XVI a. sidabro dirbinių katalogas.

Šio jubiliejaus proga norisi palinkėti tik daug daug sveikatos ir padėkoti už tą turta, kurį p. Bronė paliko Lietuvos archeologijai – į muziejų patekusių radinių tvarkymo sistemą.

Ačiū Jums. Ilgiausių metų.

*Su pagarba
Eglė GRICIUVIENĖ*

Summary

B. Tautavičienė was the chief of the Archeology department in National museum of Lithuania and is celebrating the 50 th anniversary of her profession. She had researched 7 burial grounds and in the 26 archeological excavations was in cooperation with other archeologists. B. Tautavičienė made the first prehistory exposition in National museum at 1968.

Bronės TAUTAVIČIENĖS bibliografija

1. Senovės palikimas, *Komunizmo vėliava (Vilkija)*, 1961 07 15.
2. Žilos senovės tyrinėtojų darbai, *Kauno tiesa*, 1969 05 11.
3. *Lietuvos TSR istorijos-etnografijos muziejus*, Vilnius, 1970, p. 8–31.
4. Bikavėnų kapinyno, Šilalės raj. kasinėjimai 1968 metais, *AETL 1968 ir 1969 metais*, Vilnius, 1970, p. 77–82.
6. Judinio pilkapyno, Anykščių raj., kasinėjimai 1969 metais, *AETL 1968 ir 1969 metais*, Vilnius, 1970, p. 66–68.
7. Iš seniausių laikų, *Literatūra ir menas*, 1971, Nr. 30.
8. Juozo Petrausko radiniai, *Darbo vėliava (Lazdijai)*, 1971 08 19.
9. Naujausių archeologinių radinių paroda, *Žvaigždė (Švenčionys)*, 1971 07 13.
10. Archeologų radiniai, *Vakarinės naujienos*, 1972 08 11.
11. Šarkų kaimo radiniai, *Artojas (Šilalė)*, 1972 07 08.
12. Archeologiniai tyrinėjimai Pamiškuose, *Darbas (Pasvalys)*, 1973 07 27.
13. Ekspozicijoje unikalūs radiniai, *Literatūra ir menas*, 1973 09 03.
14. Раскопки могильника в дер. Шаркай, *АО 1972 года*, Москва, 1973, с. 379.
15. Šarkų (Šilalės raj.) senkapis, *AETL 1972 ir 1973 metais*, Vilnius, 1974, p. 40–45.
16. Раскопки могильника в Памяшкяй, *АО 1973 года*, Москва, 1974, с. 393–394.
17. Могильник у дер. Якштайчяй – Мяшкяй, *АО 1974 года*, Москва, 1975, с. 410–411.
18. Раскопки могильника в дер. Яуняйкяй, *АО 1975 года*, Москва, 1976, с. 443.
19. Ekspozicijoje unikalūs radiniai, *Literatūra ir menas*, 1977, Nr. 36.
20. Neįprastas žvejo laimikis, *Vakarinės naujienos*, 1977 07 01.
21. Раскопки могильника у дер. Яуняйкяй, *АО 1976 года*, Москва, 1977, с. 430–431.
22. Jauneikių (Joniškio raj.) kapinyno tyrinėjimai 1975 metais, *ATL 1974 ir 1975 metais*, Vilnius, 1978, p. 135–141.
23. Jauneikių (Joniškio raj.) senkapio tyrinėjimai 1976 metais, *ATL 1976–1977 metais*, Vilnius, 1978, p. 156–164.
24. Могильник Гринюнай, *АО 1977 года*, Москва, 1978, с. 438.
25. Unikalus radinys, *Kultūros barai*, 1979, Nr. 11, p. 65–66.
26. Archeologijos skyrius, *Lietuvos TSR istorijos ir etnografijos muziejus 1855 – 1980. Katalogas*, Vilnius, 1980, p. 8–11.
27. Argļaičių (Raseinių raj.) senkapis, *ATL 1978 ir 1979 metais*, Vilnius, 1980, p. 107–110.
28. Раскопки могильника в дер. Аргļайчяй, *АО 1979 года*, Москва, 1980, с. 381–382.
29. III–XVI a. sidabriniai ir sidabru puošti dirbiniai, *Katalogas*, Vilnius, 1981, 128 p.
30. Šarkų plokštinis kapinynas, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 1984. T. 3, p. 25–41.
31. Vyžių pilkapiai, *ATL 1982 ir 1983 metais*, Vilnius, 1984, p. 66–69.
32. Раскопки курганов у д. Вижяй, *АО 1982 года*, Москва, 1984, с. 389.
33. Раскопки курганов у д. Вижяй, *АО 1983 года*, Москва, 1985, с. 431–432.
34. Eugenija Gintautaitė-Butėnienė, *ATL 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 539–544.